

Försvarsutskottet

Regeringens årsberättelse 2021

Till revisionsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens årsberättelse 2021 (B 2/2022 rd): Ärendet har remitterats till försvarsutskottet för utlåtande till revisionsutskottet. Tidsfrist: 30.9.2022.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Karoliina Honkanen, försvarsministeriet
- konsultativ tjänsteman Ville Vilén, försvarsministeriet
- överste, docent Jyri Raitasalo, Huvudstaben
- sektorchef, överinspektör Sanna Forsman-Jokinen, Huvudstaben.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

(1) Regeringens årsberättelse 2021 konstaterar att Rysslands angrepp på Ukraina oåterkalleligen förändrar säkerhetsordningen i Europa och dess närområden. Säkerhetsläget kommer fortsatt att vara spänt och svårt att förutse och det kan förändras snabbt. Trots det skärpta internationella läget är Finland enligt berättelsen inte utsatt för något direkt militärt hot, men vi måste bereda oss på att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att användas mot Finland.

(2) Försvarets förebyggande kapacitet grundar sig på den beredskap och avvärjningsförmåga som försvaret har i förhållande till omgivningen. Försvarsutskottet konstaterar också utifrån erfarenheterna från kriget i Ukraina att man i Finlands försvarsplanering under årens lopp har gått in för rätt lösningar genom att utveckla i synnerhet indirekt eldgivning, pansarvärnet och luftförsvaret. Utskottet betonar att en central faktor för trovärdigheten i Finlands försvarsförmåga är ett system som baserar sig på värnplikt och en hög försvarsvilja. Utskottet anser det vara ytterst viktigt att värnplikten utvecklas i enlighet med rekommendationerna i den parlamentariska kommitténs betänkande från november 2021.

Utlåtande FsUU 6/2022 rd

(3) Utskottet instämmer i rapportens bedömning att ett nära internationellt samarbete stärker Finlands försvarsförmåga. Finland måste ha förmåga att samarbeta med de viktigaste partnerna såväl under normala förhållanden som vid störningar under normala förhållanden och under undantagsförhållanden.

(4) I rapporten framhålls att coronaviruspandemin i betydande grad har påverkat arrangemangen för bevaringsutbildning, repetitionsövningar och internationella övningar. Utskottet konstaterar att det skärpta säkerhetsläget ytterligare understryker behovet av internationell övningsverksamhet och fler repetitionsövningar. Att årligen utbilda cirka 30 000 reservister och trygga verksamhetsförutsättningarna för det frivilliga försvaret är centrala mål när det gäller att säkerställa att vårt försvarssystem som baserar sig på en reservistarmé förblir trovärdigt.

Effektmålen för försvarsministeriets verksamhetsområde

(5) I årsberättelsen utvärderas på sedvanligt sätt hur de samhällseliga effektmålen har uppnåtts. Den betygsskala som används vid bedömningen är utmärkt, god, nöjaktig och försvarlig. Utskottet har i sina tidigare utlåtanden om regeringens årsberättelse (se t.ex. FsUU 5/2021 rd) konstaterat att bedömningsklassificeringen i fyra steg är tämligen stel och inte återger alla förändringar till det sämre eller det bättre. Skalan bör i mån av möjlighet utvecklas så att utvecklingen av kapaciteterna de facto kan bedömas.

(6) Följande funktioner fick betyget god: en försvarspolitik som främjar Finlands intressen, att garantera ett säkert samhälle genom myndighetssamarbete och att stärka den internationella säkerheten. Också förebyggande militär försvarsförmåga fick ett gott betyg, för första gången. Utskottet framhåller att en trovärdig förebyggande militär försvarsförmåga är en mycket viktig del av det centrala målet för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik: att förebygga att Finland blir en part i en militär konflikt. Mot den bakgrunden välkomnar utskottet att den förebyggande militära försvarsförmågan äntligen har fått vitsordet god.

(7) Enligt de sakkunniga som utskottet har hört baserar sig den förebyggande militära försvarsförmågan på att beredskapen och bekämpningsförmågan står i proportion till omvärlden. Försvarsförmågan bedöms i förhållande till målen på längre sikt och de krav som omvärlden ställer. Viktiga frågor som ska granskas vid bedömningen av utvecklingens riktning är planenligt ersättande av utgående kapaciteter, utveckling av beredskapen och verkställande av försvarsredogörelsen 2017 särskilt i fråga om resursriktlinjerna.

(8) Utskottet konstaterar att upphandlingsbeslut har fattats i samband med strategiska projekt inom sjö- och luftförsvaret. Försvarsmaktens författningsbaserade verksamhetsbetingelser, särskilt lagen om militär underrättelseverksamhet, har förbättrats avsevärt. På grund av tilläggsresurserna har förmågan att övervaka och trygga den territoriella integriteten kunnat stärkas. Med hänvisning till det som sägs ovan anser utskottet att det är motiverat att den förebyggande militära försvarsförmågan nu har bedömts vara god. Utskottet ser det som mycket viktigt att nivån upprätthålls.

Utlåtande FsUU 6/2022 rd

Riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Ekonomiska förmåner för värnpliktiga

RP 37/2007 rd — RSv 110/2007 rd

(9) I ett uttalande om värnpliktslagen (FsUB 1/2007 rd) förutsatte riksdagen att regeringen vidtar åtgärder för att beväringstjänstgöringen ska beaktas i pensionen och att hemförlovningspenning ska betalas till dem som hemförlovas. Vidare förutsatte riksdagen att de ekonomiska förmåner för värnpliktiga förbättras ytterligare.

(10) Utskottet noterar att de ekonomiska förmånerna till värnpliktiga, till exempel dagpenningarna, har höjts de senaste åren. Däremot har planerna på att återinföra hemförlovningspenningen eller att beakta beväringstjänstgöringen i pensionen inte avancerat. Beslut om dessa ska fattas inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

(11) Utskottet anser att utvecklingen av värnpliktssystemet är ett fundamentalt element i vårt försvar. Ett konkret sätt att förverkliga de nämnda planerna är att visa på ett stabilt samhällsstöd för att bevara och utveckla systemet med värnplikt. Uttalandet bör stå kvar.

Beaktandet av den nationella säkerheten i områdesanvändning och i fastighetsinnehav

RP 253/2018 rd — RSv 268/2018 rd

(12) Riksdagen förutsatte (FsUB 6/2018 rd) att försvarsministeriet före utgången av 2021 lämnar försvarsutskottet en rapport om hur de nya bestämmelserna beaktar den nationella säkerheten i fråga om områdesanvändning och fastighetsinnehav. En sådan rapport har lämnats och uttalandet kan strykas.

Redogörelse om Senatfastigheter och Försvarsfastigheter

RP 31/2020 rd — RSv 194/2020 rd

(13) Riksdagen förutsätter att regeringen före ingången av höstsessionen 2022 lämnar en övergripande redogörelse om Senatfastigheter, dess dotteraffärsverk Försvarsfastigheter och hela Senatkoncernen. Någon sådan redogörelse har ännu inte lämnats, så uttalandet bör stå kvar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Försvarsutskottet föreslår

att revisionsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande FsUU 6/2022 rd

Helsingfors 30.9.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Antti Häkkänen saml
vice ordförande Jari Ronkainen saf
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Timo Heinonen saml
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Mika Kari sd
medlem Kimmo Kiljunen sd
medlem Jukka Kopra saml
medlem Joonas Könttä cent
medlem Markus Mustajärvi vänst
medlem Juha Mäenpää saf
medlem Riitta Mäkinen sd
medlem Mikko Savola cent
medlem Erkki Tuomioja sd
ersättare Mika Niikko saf.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.